

Läkartidningen för 70 år sedan

»Livegna« underläkare förvägrades ha hustru och barn boende hos sig

Under 1930-talet växte läkarkåren kraftigt, med följd att arbetsgivarna i hög grad kunde diktera villkoren för de nyblivna underläkarna. Inte minst handlade det om att läkarna ofta var tvungna att bo på sjukhusen i inte helt ändamålsenliga bostäder. Sylf fick lägga ned stort arbete på att kartlägga förhållandena och få en ändring till stånd.

■ Ett belysande exempel kan man finna i Svenska Läkartidningen 12/1934, där amanuens Björn Holmgren, Stockholm, i en lång artikel tar en händelse i Västerås som utgångspunkt för att debattera lasarettssjukvårdens bostadsförhållanden. Bakgrunden var att direktionen för centrallasarettet i staden året innan beslutat att avslå en ansökan från en vikarierande underläkare att få ha sin hustru och ett barn boende i den dubblett som upplåtits åt honom på lasarettet.

Den då 33-åriga amanuensen vid Allmänna BB skriver:

»Av motiveringen framgår med tydlighet, att bostadsrummens läge är olämpligt, mellan operations- och vårdavdelningar (barnbördsinrättningen). På våra äldre lasarett äro underläkarnas och även annan personals bostäder mångstades belägna inom eller i omedelbar anslutning till vårdavdelningarna.«

Olämpligt arrangemang

De flesta borde numera, framhåller Holmgren, vara ense om att detta är ett ytterst olämpligt arrangemang. Han tillägger att det inte kan åberopas några sjukvårdsskäl för att ha personal boende på vårdavdelningarna sedan det inrättats »jour- och löpartjänster, assistentskötersketjänster m m« – det finns ändå personal tillgänglig dygnet runt.

»Tvärtom torde det ligga i sjukvårdens intresse, att den personal, som ej är i tjänst, erhåller möjligheter till ostörd vila, vilket knappast kan bli fallet, om deras bostäder är belägna vid eller inom vårdavdelningarna, i synnerhet ej vid barnbördsavdelningen.«

Holmgren konstaterar att Västerås lasarett inte var så gammalt (det hade öppnats 1928), och att man borde ha kunnat beakta bostadsbehovet bättre vid

uppförandet. Men samma missförhållanden rådde säkert även vid åtskilliga andra nybyggda sjukhus.

Ekonomiskt omöjligt

Lasarettets styresman hade inför direktionens beslut – enligt protokoll – bl a framhållit att den enda riktiga lösningen vore att inrätta riktiga familjebostäder för alla underläkare vid sjukhuset, men att detta inte var ekonomiskt möjligt.

Björn Holmgren instämde »på det

Uppfarten till Västerås gamla lasarett från 1928. Bilden troligen från 1930-talet.

livligaste« i att det vore den rätta lösningen: »... är det numera icke ovanligt, att underläkarna äro komna till en ålder (35–40 år), då det må anses berättigat, att de gifta sig«, framhåller han. Om det anses nödvändigt att de bör bo inom lasarettsområdet borde därför familjebostäder uppföras. Om detta inte är ekonomiskt möjligt borde man i alla fall medge att familjen fick bo i den bostad som erbjöds.

Knappast »honette«

Holmgren citerar ur instruktionen för underläkarna vid Västerås lasarett: »Underläkare är skyldig bebo inom lasarettet

anvisad tjänstebostad och må under dygnet ej avlägsna sig från sjukhuset för längre tid än som med inrättningens fördel och de sjukas vård är förenligt.«

Han konstaterar att det mot den bakgrunden knappast kan anses »honette« att förvägra underläkaren att ha hustru och barn boende hos sig, och efterlyser lite god vilja från bägge sidor.

Styresmannen hade i sin argumentation även framhållit att »under hans långa underläkartid gjordes aldrig, varken av honom eller andra gifta kamrater, framställningar sådana som den föreliggande, vilka säkerligen, om de framkommit, omedelbart skulle ha avslagits«.

Björn Holmgren betecknar sådana resonemang som okritiska – förbättringar genomförs ju på alla områden:

»Skola ej de yngre läkarna kunna få sina arbets- och bostadsförhållanden förbättrade, därför att våra äldre kolleger som unga haft det dåligt? Tvärtom tycker jag just detta förhållande borde göra det angeläget för de äldre att skapa bättre förhållanden åt de yngre.«

Känslig kritik

Att den i artikeln framförda kritiken var av känslig karaktär framgår av Holmgrens avslutande kommentarer:

»Till undvikande av allt missförstånd ber jag uttryckligen få framhålla, att denna lilla uppsats ej avser att vara någon generell kritik mot våra lasarettssyresmän och överläkare. Jag vet att bland lasarettsläkarna på en del håll den uppfattningen är rådande, att Sveriges yngre läkares förening vore oppositionellt inställd emot dem. Så är ingalunda fallet.«

Björn Holmgren tillägger att det ligger i de yngre läkarnas intresse att ha ett »gott samförstånd och samarbete«, och att så är fallet på de flesta håll:

»Härvidlag kräves ömsesidigt intresse och förståelse för varandras åsikter och önsksningar samt en god vilja att ordna allt till det bästa, varigenom det för alla ansträngande arbetet i sjukvårdens tjänst blir lättare och angenämare«.

Uno Käärik

politisk redaktör, Läkartidningen